

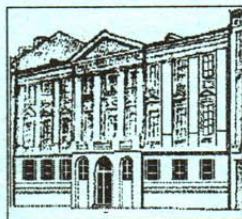
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПРИРОДОЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том 12

Спеціальний випуск

ВИДАВНИЦТВО ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ
ЛЬВІВ — 1996

25091

57

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПРИРОДОЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

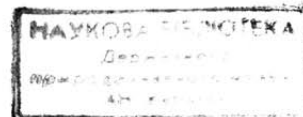
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том 12

Спеціальний випуск

25091

Здійснено за фінансовою підтримкою
Львівської філії АТ "КІНТО"
(директор А.Я. Новаківський)

ВИДАВНИЦТВО ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ
ЛЬВІВ — 1996

різні нематодні комплекси. У випадку, коли проходить деяке збіднення видового складу, але зберігаються загальні закономірності сезонної динаміки чисельності, а частка рослинодних форм перевищує 10%, формуються збалансовані вторинні комплекси. Коли процес деградації триває далі і загальні закономірності сезонної динаміки чисельності не зберігаються, значно змінюється видовий склад, а чисельність фітофагів становить іноді більшу частину половини всіх нематод, тоді формується нестійкий комплекс. У випадку, коли чисельність рослинодних нематод вторинних комплексів не досягає порогу шкідливості і зумовлена переважно облигатними фітопатогенними формами (наприклад, тіленхідами), формується нефітопатогенний комплекс. Коли ж їх чисельність зумовлена вираженими фітопатогенними формами, наприклад, рогітенхами, то це вже потенційно фітопатогенний комплекс. У разі, коли чисельність патогенних видів вища від порогу шкідливості, що призводить до відмирання рослин, нематодний комплекс буде фітопатогенним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козловский М.П. Растительноядные нематоды грабовых дубрав верхнего бассейна Днестра // Матер. Всес. сов. Растительноядные животные в биогеоценозах суши. — Валдай, 3-6 июня 1984 г. — М.: Наука, 1986, С. 88-91.
2. Парамонов А.А. Метод термического окрашивания нематод полихромной синькой // Методы исследований нематод растений, почвы и насекомых. М.; Л.: Из-во АН СССР, 1963. — С. 128-129.
3. Суменкова Н.И. О методах приготовления препаратов нематод для морфотаксономических исследований // Фитогельминтологическое исследование. — М.: Наука, 1978. — С. 127-136.

ОЦІНКА БІОТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГРУНТІВ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

Марискевич Оксана Георгіївна, Інститут екології Карпат НАН України, 290000, м. Львів, вул. Чайковського, 17

1. Ферментативна активність ґрунту (ФАГ) є одним з показників ресурсного потенціалу едафотопу щодо трансформації органічної речовини у наземних екосистемах. Вона забезпечує ступеневу деструкцію і мінералізацію некромаси у блоці дисимільної катаболізму (Керженцев, 1995).

2. Досліджено величину ФАГ за показниками активності каталази, уреаз, інвертази і АТФ-ази гірсько-лучних альпійських гірсько-лісо-лучних, бурих лісових кислих грубо гумусних, бурих лісових кислих, дерново-буроземних, бурих лісових слабоненасичених і дерново-підзолистих типів ґрунту в екосистемах 4-х фізико-географічних областей Українських Карпат

Полонинсько-Чорногірської (альпійські луки, субальпійське ривалісея, післялісові луки, смерекові і буково-смерекові ліси Чорногори, смерекові ліси Гринявських гір, букові ліси Полонинського хребта і Свидівця), Водороздільно-Верховинської (букові і смерекові ліси Стрийсько-Санської верховини), Зовнішніх Карпат (букові, смерекові, смереково-букові ліси Сколівських Карпат і Скибових Горган) і Передкарпатської височини (дубові ліси Передкарпатської зандрово-алювіальної рівнини).

Встановлено, що положення про зростання рівня ФАГ з висотою в екосистемі висотної поясності гір (Галстян, 1974; Звягинцев, 1976 та ін.) є справедливим лише для ґрунтів первинних типів екосистем (у більшості випадку активність гідролітичних ферментів зростає від дерново-підзолистих ґрунтів до гірсько-лучних альпійських). У вторинних типах екосистем характеризуються цілком відмінними тенденціями, що зумовлено зміною фізико-хімічних параметрів у різних ґрунтових горизонтах під впливом рослинного покриву (зростання ФАГ на післялісових луках і зниження у вторинних екосистемах стосовно до природного фону території).

На ступенем збагачення органічної речовини ґрунту показниками (перерахунок на 1 г вуглецю) найвищим біотичним потенціалом серед досліджених об'єктів в Українських Карпатах характеризуються бурі лісові кислі ґрунти під бучинами і буковинами бучинами Свидівця, Полонинського хребта, Зовнішніх Карпат і Скибових Горган, найнижчим — бурі лісові кислі грубогумусні ґрунти під смеречинами Чорногори і Сколівських гір (сумарна величина збагачення відповідно у межах 2360 і 510-800 одиниць активності на 1 г вуглецю). Дерново-підзолисті ґрунти післялісових лук Чорногори і Скибових Горган характеризуються високим збагаченням ґрунтової органіки ферментативними білками. Загалом, для первинних типів екосистем характерна обернена залежність: високому рівню ФАГ відповідає низький ступінь збагачення органічної речовини ґрунту ферментативними білками і навпаки.

На підставі розробленої шкали (Марискевич, 1991) проведено оцінку біотичного потенціалу ґрунтів Українських Карпат. Результати досліджень можуть бути використані при розробці кадастру ґрунтів та оцінці відресурсів цього регіону.

ВЛИЯНИЕ ВАЖКИХ МЕТАЛЛОВ ГРУНТАМИ ЭКОСИСТЕМ ЧОРНОГОРИ

Марискевич Оксана Георгіївна, Колловський Володимир Ігорович, Інститут екології Карпат НАНУ, 290000, м. Львів, вул. Чайковського, 17

1. Чорногора анакодиться у зоні впливу західного атмосферного переносу речовин у нижній тропосфері і

Чорнобай Ю.М. Детрит як функціональний чинник біоресурсів ґрунту	3
Голубець М.А., Козловський М.П. Потік енергії та її розподіл в наземних екосистемах як основа формування тваринного населення ґрунту	31
Байдашніков О.О., Смелянов І.Г. Таксономічне багатство наземних молюсків у рослинних формаціях Українських Карпат	35
Смелянов І.Г., Байдашніков О.О. Структурна складність наземних малакокомплексів в умовах вертикальної поясності Українських Карпат	35
Ефремов А.Л. Информационные модели учета биоресурсов почвы	36
Жуков О.В., Пилипенко О.Ф. Екологічні напрямки зоологічної діагностики лісових ґрунтів степового Придніпров'я	36
Капрусь І.Я. До питання про типологію лісових угруповань ногохвісток (<i>Collembola</i> , <i>Entognata</i>) в Карпатах	37
Капрусь І.Я., Шевчук А.Л. Деякі особливості висотної диференціації населення ногохвісток (<i>Collembola</i>) в Українських Карпатах	39
Кісенко Т.І. Структурно-функціональні аспекти організації комплексів безхребетних тварин підстилок як відображення процесів розкладу органічної речовини	41
Климишин О.С. Особливості опадів популяцій кореневищних, вегетативно рухомих рослин	41
Козловський М.П. Фітонематодні комплекси первинних і вторинних екосистем Карпатського регіону	42
Марискевич О.Г. Оцінка біотичного потенціалу ґрунтів Українських Карпат	46
Марискевич О.Г., Козловський В.І. Акумуляція важких металів ґрунтами екосистем Чорногори	47
Марискевич О.Г., Шпаківська І.М. Органічний вуглець у ґрунтах екосистем Чорногори	48
Меламуд В.В. Угруповання панцирних кліщів (<i>Acariformes</i> , <i>Oribatei</i>) Українських Карпат	50
Різун В.Б. Деякі параметри структурної організації карабідокомплексів лісів Розточчя та Українських Карпат як складової частини мезофауни ґрунту	53
Сметана М.Г. Структура комплексів мікроартропод гірських екосистем	55

Сметана Н.М. Структура угруповань мезофауни степових ґрунтів	56
Сметана О.М., Резніченко Т.І. Мезофауна Криворізького ботанічного саду	56
Стефурак В.П. Зміна комплексу ґрунтових мікроорганізмів на різних стадіях розкладу рослинних решток	57
Стефурак В.П., Стефурак Р.В. Целюлозоруйнуюча здатність лісових ґрунтів Українських Карпат	57
Шаповал С.І. Особливості гумусоутворення в ґрунтах Криворіжжя	58
Штірц А.Д. Добова активність орібатидних кліщів (<i>Acariformes</i> , <i>Oribatei</i>) у заповіднику "Хомутовський степ"	58
Савицька О.М., Олексів І.Т. Еколого-токсикологічна ситуація водоймах західного регіону України	59
Яворницький В.І. Вплив рекреаційного навантаження на комплекси ґрунтової мезофауни лісових екосистем Трускавецької курортної зони	61
Климишин О.С., Тасякевич Л.О. Юрій Миколайович Чорнобай. До 50-річчя з дня народження.	65